

Materiały faktograficzne

Karol Witkowski, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Instytut Geografii
karolwitkow@gmail.com

Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego powiatu myślenickiego

1. Dane dotyczące przebiegu badania

Obszar badania: powiat myślenicki

Lokalizacja: województwo małopolskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionów zawarta w: Mikos von Rohrscheidt A., 2010, Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy (Wyd.2) Wyd. KulTour.pl, Poznań.

Kwerenda: źródłowa literatury i materiałów: październik 2014

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: listopad-grudzień 2014

Badania terenowe: listopad-grudzień 2014

Przeprowadzający badanie terenowe: Karol Witkowski

Data wypełnienia formularza: grudzień 2014

2. Formularz waloryzacji mikroregionu

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A: Zabytki:

I.A. a) Obiekty sakralne:

Inne sanktuaria tej rangi lub sanktuaria o znaczeniu regionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (3)

Dzieskanowice, Sanktuarium Macierzyństwa Najświętszej Maryi Panny przy kościele p.w. św.św. Mikołaja i Marii Magdaleny z XII i XVII/XVIII w.(3)

Siepraw, Sanktuarium bł. Anieli Salawy z XX w. (3)

Myślenice, Sanktuarium Matki Boskiej Myślenickiej przy kościele p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny z XV i XVII-XVIII w. (0)

Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)

Wiśniowa, budynek bożnicy z XX w. – obecnie remiza OSP (2)

Inne obiekty sakralne o znacznych walorach architektonicznych (pierwsze trzy) (4)

Myślenice, kościół cmentarny p.w. św. Jakuba z XV w. (4)

Krzeczów, kościół p.w. św. Wojciecha z XVI-XVIII w. (4)

Dobczyce, kościół p.w. św. Jana Chrzciciela z 1834 r. (4)

Trzemeszka, kościół p.w. św. Klemensa z ok. 1780 r.(0)

Gruszów, kościół p.w. Rozesłania Świętych Apostołów z XVI w. (0)

Krzyszów - Podkamień, zespół pustelni św. Benedykta z XIX w. (0)

Wiśniowa, kościół p.w. św. Marcina z 1730 r. (0)

I.A. b) Zamki i pałace:

Zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy)(5)

Dobczyce, częściowo zrekonstruowany zamek królewski z XIII/XIV w. (5)

Ruina historycznego zamku/grodu/pałacu D (za pierwsze trzy) (2)

Myślenice, ruiny stołpu na Uklejnie z XIII w. (2)

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)

Myślenice, układ urbanistyczny rynku z XVIII w. (3)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy) (4)

Krzywaczka, karczma „Pod Kogutkiem” z 1714 r. (4)

Myślenice, budynek Towarzystwa Gimnastycznego Sokół z 1902 (4)

Myślenice, dwór z 1780 r., ul. Reja 13 (4)

Myślenice, zajazd „Dom Grecki” (0)

Myślenice, dwór z XVIII w., ul. Żeromskiego 9 (0)

Sieraków, dwór z XVIII/XIX w. (0)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych Z (pierwsze trzy) (3)

Bojańczyce, dwór z XIX w. (3)

Bojańczyce, drewniany spichlerz z XVIII w. (3)

Czasław, dwór Bujwidów z XIX w. (3)

Komorniki, dwór z XVIII/XIX w. (0)

Krzywaczka, dwór Żeleńskich z XIX w. (0)

Lubień, Willa pod Sośniną (0)

Myślenice, budynek z XVIII w., Rynek 5 (0)

Myślenice, szkoła z 1869 r., ul. Sobieskiego 1 (0)

Myślenice, remiza Ochotniczej Straży Pożarnej z 1911 (0)

Tokarnia, dwór z XVII w. (0)

Pcim, domy kliszczackie z XIX w. (0)

Ruiny fortyfikacji miejskich (1)

Dobczyce, trwała ruina murów miejskich z bramą i basztą z XIV-XV w. (1)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu regionalnym ZD (do trzech) (3)

Dobczyce, Jezioro Dobczyckie i zaporę na Rabie z 1986 r. (3)

Myślenice, Młyn wodny Łętochy z 1855 r. (3)

I.A. d) Obiekty militarne:

Zachowana w dużej części, dostępna linia umocnień, ważna strategicznie (pierwsze dwie) (4)

Więciórka, austriacka fortyfikacja polowa z 1914 r. (4)

Zachowana w niewielkiej części, dostępna linia umocnień (2)

Droginia, okopy z 1914 r. (2)

Trzemeśnia, okopy z 1914 r. (0)

Skomielna Czarna, niemieckie linie strzeleckie z 1944 r. na Przykraj Górze (0)

Pojedyncze dostępne fragmenty umocnień (pierwsze dwa) (1)

Skomielna Czarna, niemieckie stanowiska broni maszynowej typu Tobruk z 1944 r. (1)

Tenczyn, niemieckie stanowiska broni maszynowej typu Tobruk z 1944 r. (1)

Dodatkowe punkty za wszystkie miejsca lub obiekty wpisanych powyżej klas:

Za stałych przewodników miejskich oprowadzających po obiektach lub przewodników obiektowych w j. polskim (za pierwsze pięć) (po 2)

Dobczyce, zamek królewski (2)

Myślenice, Dom Grecki (2)

Za możliwość zamówienia przewodnika obiektowego (pierwsze pięć) (1)

Dobczyce, zamek królewski (1)

Myślenice, Dom Grecki (1)

Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (za pierwsze trzy obiekty) (1)

Dobczyce, zamek królewski (1)

Myślenice, Dom Grecki (1)

Za bardzo dobry (2) lub dobry (1) stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) można doliczyć w sumie od 1 do 2 punktów dla całego regionu).

1

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące:

I.B. a) Budowle historyczne i monumenty:

Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech) (1)

Sucha Polana, pomnik pamięci partyzantów AK (1)

Przełęcz Sanguszki (Harbutowice), pomnik pamięci Eustachego Sanguszki (1)

Poręba, pomnik pamięci partyzantów (1)

Myślenice, fontanna Tereska z 1893 r. (0)

Miejsca historyczne o znaczeniu krajowym (do trzech) (4)

Miejsce bitwy „Cud nad Rabą” z 1914 r. (4)

Miejsca historyczne o znaczeniu regionalnym, (do trzech) (2)

Las Groby, miejsce bitwy konfederatów barskich pod Lanckoroną (2)

Sucha Polana, miejsce obozu i uroczystości partyzanckich w 1944 r. (2)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu (do trzech) ZD (2)

Dobczyce, zamek królewski, miejsce działalności Jana Długosza i wychowania Św. Kazimierza Jagiellończyka (2)

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)

Pcim, Marcin Radocki – jeden z przywódców powstania Kostki-Napierskiego (1)

Myślenice, Adam Doboszyński – polityk, pisarz (1)

Lubień, płk Andrzej Stańczyk – jeden z dowódcą walk m.in. o Narvik i Monte Cassino (0)

I.B. b) Cmentarze historyczne

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (do trzech) (1)

Myślenice, Jan Szczęsny Płatkowski – działacz niepodległościowy, literat (1)

Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej (do dwóch) ZD (1)

Kornatka – Burletka, kurhany ciałopalne z VII-IX w. (1)

Myślenice, kirkut z XIX-XX w. (1)

I.B. c) Budowle współczesne

Budowle współczesne o wysokiej wartości architektonicznej (do trzech) (1)

Węglówka, Obserwatorium Astronomiczne im. Tadeusza Banachiewicza na Lubomirze (1)

I.C. Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech) (3)

Dziewanowice, polichromie z XII w. w kościele p.w. śś. Mikołaja i Marii Magdaleny (3)

Myślenice, obraz Matki Boskiej Myślenickiej z XVI w. w kościele p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny (3)

Myślenice, krucyfiks z XVII w. w kościele cmentarnym p.w. św. Jakuba (3)

Krzeczów, obraz Matki Boskiej Krzeczowskiej z XVI w. w kościele p.w. św. Wojciecha (0)

Dobczyce, epitafium dziecięce Sebastiana Lubomirskiego w kościele p.w. św. Jana Chrzciciela (0)

Skomielna Czarna, Obraz Matki Boskiej z Kołomyi z 1635 r. w kościele w Skomielnej Czarnej p.w. Nawiedzenia NMP (0)

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki)

Muzeum o znaczeniu regionalnym (do trzech) (5)

Dobczyce, Muzeum Regionalne PTTK - zamek królewski (5)

Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech) (2)

Myślenice, Muzeum Regionalne „Dom Grecki” (2)

Inne muzea typu skansenowskiego (za pierwsze dwa) (6)

Dobczyce, Muzeum Regionalne PTTK - skansen (6)

Lokalne izby pamięci, ogólnodostępne prywatne kolekcje pamiątek (do trzech) (1)

Kudłacze, Izba Pamięci II Wojny Światowej (1)

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie (1)

Myślenice, Muzeum Regionalne „Dom Grecki” (1)

Dobczyce, Muzeum Regionalne PTTK - zamek królewski (1)

Własny materiał informacyjny, wydany nie dawniej niż przed 5 laty (1)

Myślenice, Muzeum Regionalne „Dom Grecki” (1)

Dobczyce, Muzeum Regionalne PTTK - zamek królewski (1)

Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)

Myślenice, Muzeum Regionalne „Dom Grecki” (1)

Dobczyce, Muzeum Regionalne PTTK - zamek królewski (1)

Przy muzeach regionalnych i lokalnych punkty dodatkowe za:

Stałe godziny otwarcia (1)

Myślenice, Muzeum Regionalne „Dom Grecki” (1)

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (broszury, foldery) (1)

Myślenice, Muzeum Regionalne „Dom Grecki” (1)

Dobczyce, Muzeum Regionalne PTTK - zamek królewski (1)

I.E. Eventy kulturowe:

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

Myślenicki Festiwal Lata, lipiec, dwa dni (4)

Święto Kliszczaka w Pcimiu, lipiec, jeden dzień (4)

Święto Jabłka i Gruszki w Czasławiu, wrzesień, jeden dzień (4)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

Rekonstrukcja partyzanckiej potyczki na Suchej Polanie, wrzesień, jeden dzień (4)

Regularne działanie na terenie regionu grup inscenizacji historycznej (za pierwsze dwie) (5)

*Grupa rekonstrukcyjna „Pospolite Ruszenie Szlachty Ziemi Krakowskiej”,
Raciechowice (5)*

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

Rezerwat przyrody na terenie regionu (Poza Parkami Narodowymi i Krajobrazowymi) do trzech) (1)

Rezerwat Las Gościbia (1)

Rezerwat Zamczysko nad Rabą (1)

Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa obiekty) (2)

Sieraków, park dworski (2)

Park miejski duży, kultywowany, bez obiektów sztuki (za pierwsze dwa) (1)

Myślenice, Park Miejski na Zarabiu (1)

I.H. Szlaki kulturowe:

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki turystyczne o znaczeniu międzynarodowym (8)

Szlak Architektury Drewnianej (skansen w Dobczycach, kościoły w Raciechowicach i Wiśniowej) (8)

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki o znaczeniu krajowym (za pierwsze trzy) (6)

Droga Św. Jakuba – Beskidzka Droga Św. Jakuba (Raciechowice i Myślenice) (6)

Przebiegające przez region materialne lub realne szlaki turystyczne o znaczeniu regionalnym (za pierwsze dwa) (3)

Szlaki Papieskie (Pasma Lubomira i Lysiny) (3)

Materialne lub realne szlaki lub trasy w poszczególnych miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (3)

Ścieżka spacerowa „Niezapominajka” w Kornatce (3)

Ścieżka „Śladami przeszłości” w Sieprawiu (3)

Ścieżka astronomiczna na Lubomir (3)

Wirtualne szlaki turystyczne, przebiegające przez teren regionu (za pierwsze trzy) (2)

Szlak Rzemiosła (2)

Szlak Zbójników Karpackich (2)

Szlak Średniowiecznych Miasteczek Małopolski (2)

Wirtualne trasy tematyczne w miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (1)

Reading Małopolska (1)

Małopolska Romańska (1)

Małopolska dla Dzieci (1)

Razem Kategoria I: 187 punktów

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:

II.A. Informacja turystyczna:

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)

Myślenice, Punk Informacji Turystycznej MSIT (2)

Dobczyce, Punk Informacji Turystycznej MSIT (2)

Wiśniowa, Punk Informacji Turystycznej MSIT (2)

Przewodnicy miejscy lub terenowi na zamówienie (3)

Oddział PTTK w Myślenicach (3)

Oddział PTTK w Dobczycach (3)

Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)

Materiały informacyjne wydawane przez punkty informacji turystycznej i urzędy gmin (2)

II.B. Infrastruktura turystyczna:

Hotele 5,4,3,2,1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane – (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)

Brak hoteli w kat. 5* i 1*, ponadto znajdują się obiekty 4*, 3*, 2*

Sieraków, Dwór Sieraków **** (2)

Skomielna Czarna, Hotel Olivia Medical SPA **** (2)

Myślenice, Hotel Krak *** (2)

Krzywaczka, Hotel ComfortExpress *** (2)

Osieczany, Hotel pod Dębami ** (2)

Głogoczków, Hotel Twardowski ** (2)

Myślenice, Route 7. Hostel (2)

Myślenice, Villa Vincentów Hostel (2)

Pcim, Schronisko górskie „Kudłacze” (2)

Kwatery zorganizowane (pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne, gościńce, zajazdy), kilkanaście obiektów tej kategorii mieszczących się głównie w Myślenicach i Dobczycach (8)

Istniejąca oferta pakietowa hoteli z usługami turystycznymi (za pierwsze dwie oferty w różnych klasach) (1)

Sieraków, Dwór Sieraków **** (1)

Skomielna Czarna, Hotel Olivia Medical SPA **** (1)

Restauracje z autentyczną kuchnią regionalną, (za pierwszy obiekt) (3)

Zajazd Biesiada w Głogoczowie (3)

Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (za pierwszy inny obiekt) (2)

Karczma „Pod Kogutkiem” w Krzywaczce (2)

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

Oberża „Wilczy Głód” w Krzyszkowicach (1)

Dodatkowe punkty za historyczne wnętrza restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Karczma „Pod Kogutkiem” w Krzywaczce (1)

Zajazd Biesiada w Głogoczowie (1)

Dodatkowe punkty za ofertę kulturową w restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Karczma „Pod Kogutkiem” w Krzywaczce (1)

Zajazd Biesiada w Głogoczowie (1)

Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)

Myślenice, Adriano Bistro (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

Myślenice, firma P.P. Trans (2)

Dobczyce, firma Przewóz Osób Jacek Płatek (2)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Lotnisko z połączeniami międzynarodowymi w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (1 godzina na dotarcie) (4)

Kraków Airport im. Jana Pawła II (4)

Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)

Dworzec PKS w Myślenicach (2)

Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości mniej niż 20 km (za pierwsze dwie) (4)

Autostrada A4, Katowice – Kraków – Tarnów (4)

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) (2)

Droga ekspresowa S7 „Zakopianka” (2)

Inne połączenie bez utrudnień dla autokarów (za pierwsze dwa) (1)

Droga krajowa 52 (1)

Droga krajowa 28 (1)

Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (2)

Myślenice (2)

Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)

Myślenice (1)

II.D. Promocja turystyczna:

Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów (jak wyżej) w krajowych targach turystycznych (za każde stoisko do trzech) (2)

Międzynarodowe Targi Turystyki Wiejskiej i Agroturystki – AGROTRAVEL w Kielcach (2)

Krakowski Salon Turystyczny (2)

Razem Kategoria II: 78

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego:**III.A. Instytucje Kultury**

Sezonowa oferta teatralna lub muzyczna (za pierwsze dwie) (1)

Myślenicki Ośrodek Kultury i Sportu (1)

Kino stałe (za pierwszy obiekt) (2)

Myślenice, Kino „Muza” (2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe:

Góry ze znakowanymi szlakami turystycznymi na terenie regionu (2)

Środkowa i południowa część powiatu myślenickiego znajduje się na obszarze Beskidu Myślenickiego i Wyspowego, z licznymi znakowanymi szlakami turystycznymi (2)

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

Harbutowice, Cisy im. Prof. M. Raciborskiego (1)

Myślenice, „Lipka” (1)

Wieże widokowe stale dostępne (za pierwsze dwie) (1)

Księża Góra (1)

Chełm (1)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:

- Baseny kryte ogólnodostępne – (za pierwszy obiekt) (2)
Myślenice, kryta pływalnia Aquarius (2)
- Stała oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)
McGregor Language Schools w Myślenicach (2)
- Stałe centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)
Hala widowiskowo-sportowa na Zarabiu w Myślenicach (2)
- Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)
Stadion Klubu Sportowego "Dalin" Myślenice (1)
- Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze, inne) (pierwsze dwa) (1)
Szkoła Jazdy Konnej „Hucuł” w Myślenicach (1)
Szkołka narciarska przy Stacji Turystycznej Myślenice (1)
- Lodowiska sezonowe (za pierwszy obiekt) (1)
Lodowisko na Zarabiu w Myślenicach (1)

Razem Kategoria II: 19 punktów

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:**IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie:**

- Sanatoria i ogólnodostępne ośrodki rehabilitacji (punkty za pierwsze dwa obiekty) (2)
Skomielna Czarna, Hotel Olivia Medical SPA (2)

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie:

- Całoroczne centra konferencyjne (za pierwszy obiekt) (3)
Myślenice, Hotel Black&White (3)

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów:

- Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)
Myślenice – Tinqueux (Francja) (1)
Myślenice – Csopak (Węgry) (1)
Myślenice – Dahlonaga (USA) (1)
Dobczyce – Versmold (Niemcy) (1)

Razem Kategoria II: 9 punktów

Suma punktów:

- Za kategorię I: 187
 Za kategorię II: 78
 Za kategorię III: 19
 Za kategorię IV: 9

Razem za wszystkie kategorie: 297 punktów

W tabeli 1. zestawiono szczegółową punktację ustaloną dla poszczególnych kategorii przeprowadzonego badania. W opisowej interpretacji wyników, w rozdziale 3, zaprezentowano i oceniono działania podejmowane w zakresie organizacji turystyki w powiecie wadowickim.

Tabela 2. Zestawienie punktacji powiatu myślenickiego w zakresie turystyki kulturowej

Kategoria	Podkategoria	Uzyskane punkty	Maksymalna ilość punktów
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A Zabytki	79	475
	I.A. a) Obiekty sakralne	20	122
	I.A. b) Zamki i pałace	7	108
	I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne	31	140
	I.A. d) Obiekty militarne	8	18
	Dodatkowe punkty	9	85
	I.B. Miejsca historyczne lub znaczące	19	240
	I.B. a) Budowle historyczne i monumenty	15	102
	I.B. b) Cmentarze historyczne	3	56
	I.B. c) Budowle współczesne	1	10
	I.C. Pojedyncze dzieła sztuki	9	72
	I.D. Muzea i wystawy	20+3	115+90
	I.E. Eventy kulturowe	21	150
	I.F. Zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną	0	16
	I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza	5	53
	I.H. Szlaki kulturowe	35	106
RAZEM za kategorią I	187	1245	
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	14	17
	II.B. Infrastruktura turystyczna	43	51
	II.C. Infrastruktura komunikacyjna	17	32
	II.D. Promocja turystyczna	4	20
	RAZEM za kategorią II	78	120
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A. Instytucje Kultury	3	12
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	6	14
	III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna	10	13
	RAZEM za kategorią III	19	37
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	2	15
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	3	11
	IV.D. Oferta shoppingu	0	11
	IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów	4	4
	RAZEM za kategorią IV	9	57
SUMA	WSZYSTKIE KATEGORIE	293	1453

3. Ocena potencjału turystyczno-kulturowego powiatu myślenickiego

Przeprowadzenie waloryzacji powiatu myślenickiego pozwoliło na określenie potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionu. Wykorzystując kategoryzację, obliczono na podstawie analizy potencjalnych celów turystyki kulturowej, iż Ziemia Myślenicka posiada średni potencjał kulturowy. W kategorii I, (przedział punktowy 100-250) mikroregion uzyskał 187 punktów, co stanowi 15% możliwych do uzyskania punktów. Wynik ten jest efektem istnienia wielu atrakcji turystycznych, głównie w kategorii zabytków (I.A.).

Największą grupę potencjalnych celów turystyki kulturowej w mikroregionie stanowią obiekty sakralne różnej klasy oraz cenne architektonicznie budynki, głównie dworki. Większość obiektów pochodzi z XVIII-XX wieku. Najstarszym sakralnym obiektem w powiecie myślenickim jest kościół w Dziekanowicach, którego część pochodzi z XII wieku

i jest cenną pamiątką stylu romańskiego na ziemiach polskich. Za potencjał turystyczny regionu odpowiada również szereg drewnianych kościołów, które znajdują się na Szlaku Architektury Drewnianej. W powiecie myślenickim odnotowano istnienie wielu zabytków architektonicznych, głównie ziemiańskich dworców, jak również mieszczańskich kamienic. Szlacheckie pamiątki uzupełniają zachowane licznie chłopskie chałupy Krakowiaków Zachodnich, jak i żyjących głównie na Ziemi Myślenickiej Kliszczaków.

Bardzo ważnym zabytkiem w powiecie myślenickim jest średniowieczny zamek królewski w Dobczycach, którego malownicze położenie nad taflą Zbiornika Dobczyckiego sprawia, iż obiekt ten jest częstym celem turystów. Rzadziej odwiedzana, ale równie mocno utrwalona w lokalnej historiografii jest ruina baszty znajdująca się w Myślenicach. Grupę obiektów militarnych uzupełniają zachowane umocnienia z I i II wojny światowej, a także miejsca bitew, zarówno konfederackiej, jak i z I połowy XX wieku.

Głównym ośrodkiem mikroregionu są Myślenice i to one skupiają w swych granicach najwięcej zabytków. Dobczyce mimo zdecydowanie mniejszej ilości zabytków są atrakcyjniejsze krajobrazowo za sprawą położenia nad zbiornikiem wodnym, a także istnieniem tzw. starego miasta z zamkiem. U podnóża zamku działa jedyny w regionie skansen budownictwa.

Korzystne dla rozwoju turystyki jest położenie powiatu myślenickiego w górach i na pogórzu. Mikroregion rozciąga się na obszarze Beskidu Makowskiego i Wyspowego, a także na Pogórzu Wielickim. Region rozcina głęboka dolina Raby, na której znajduje się sztuczny Zbiornik Dobczycki. Urozmaicona rzeźba terenu i bliskie położenie Krakowa sprawiają, że Ziemia Myślenicka jest częstym obiektem turystycznych destynacji. Głęboka penetracja gór przez drogi jezdne umożliwia turystom szybkie dotarcie nawet w dalsze zakątki, a gęsta sieć szlaków turystycznych pozwala na organizowanie zróżnicowanych wycieczek pieszych i rowerowych. Szlaki turystyczne znakowane i utrzymywane przez lokalne oddziały Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego są uzupełnione znakowanymi ścieżkami gminnymi. Obok tras turystycznych w mikroregionie funkcjonują szlaki wyznakowane tablicami kierunkowymi przy drogach i posiadające oznaczenia przy obiektach, m.in. Szlak Architektury Drewnianej. Na terenie powiatu myślenickiego znajduje się wiele pojedynczych obiektów, które włączone są do szlaków wirtualnych, m.in. Szlak Rzemiosła, czy Małopolska Romańska.

Rozwojowi turystyki w powiecie myślenickim zdecydowanie sprzyjają uwarunkowania komunikacyjne. Mikroregion przecina południkowa trasa szybkiego ruchu S7 – popularna „zakopianka”. Na terenie powiatu znajdują się skrzyżowania z drogą krajową 52 łączącą pośrednio Kraków z Bielskiem-Białą, a także droga krajowa 28 z Zatora do Medyki. W odległości niespełna 25 km od Myślenic znajduje się węzeł drogowy łączący „zakopiankę” z autostradą A4. Doskonała sieć drogową rekompensuje brak linii kolejowych w powiecie. 40 km od Myślenic znajduje się Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II w Krakowie-Balicach. W powiecie funkcjonuje sieć prywatnych przewoźników odpowiadająca za dobre skomunikowanie miejscowości wewnątrz powiatu oraz powiatu z regionem. Dworzec autobusowy obsługując większość połączeń z Zakopanego do miast całej Polski umożliwia bezpośrednie autobusowe połączenie Myślenic z większością regionów w kraju.

Zbiornik Dobczycki jest od początku swego istnienia rezerwuarem wody pitnej dla Krakowa. Takie przeznaczenie obiektu uniemożliwiało wykorzystanie wód zbiornika i jego otoczenia do celów turystycznych i rekreacyjnych. Starania lokalnych władz i działaczy społecznych doprowadziły do otwarcia korony zapory dla ruchu pieszego. Inicjatywa ta jest pierwszym krokiem do udostępnienia otoczenia akwenu dla turystów. W najbliższych latach utworzona ma zostać sieć ścieżek rowerowych i pieszych wokół zbiornika, które będą przebiegać w bezpośredniej bliskości linii brzegowej. Prawdopodobnie działania te wpłyną na poprawę kondycji turystyki w gminach otaczających zbiornik, jak i w całym powiecie.

4. Powiat myślenicki jako destynacja turystyki kulturowej

Turystyka kulturowo-przyrodnicza

Największego potencjału turystycznego powiatu myślenickiego należy upatrywać w turystyce kulturowo-przyrodniczej. Znaczna część mikroregionu leży na obszarze Beskidu Makowskiego, zwanego też Myślenickim, oraz Wyspowego. Atrakcyjność tej części Beskidów Zachodnich uwarunkowana jest przede wszystkim ich położeniem, zarówno z punktu widzenia bliskości wielkiej aglomeracji krakowskiej, jak i z powodu panoramiczności szczytów.

Niewątpliwie najatrakcyjniejszym pasmem górskim leżącym w obrębie powiatu myślenickiego jest Pasma Lubomira i Łysiny. Na północno-zachodnich skłonach tego grzbietu rozłożona jest jedna z dzielnic Myślenic – Zarabie. Takie położenie umożliwia wejście na atrakcyjne szlaki wprost z dworca autobusowego w Myślenicach. Na grzbiecie pasma znajduje się m.in. Obserwatorium Astronomiczne im. Tadeusza Banachiewicza na Lubomirze, które przyciąga turystów otwartą formułą udostępniania swoich wnętrz i możliwością organizacji lekcji astronomii oraz obserwacji nieba. Częstym celem turystycznych wizyt jest też wieża widokowa na szczycie Chelmu. W pobliżu obserwatorium znajduje się schronisko górskie „Kudłacze”, które może aspirować do roli lokalnego centrum turystycznego. Obiekt ten jest najbliższym położonym względem Krakowa schroniskiem górskim, w którym organizowane są liczne imprezy kulturalne. Opodal schroniska znajduje się Sucha Polana, miejsce stacjonowania oddziałów partyzanckich z okresu II wojny światowej.

Kolejnym atrakcyjnym pasmem górskim leżącym na ziemiach powiatu myślenickiego jest masyw Lubonia Wielkiego. Grzbietem masywu przebiega granica między powiatami myślenickim, limanowskim i nowotarskim. Na szczycie Lubonia Wielkiego znajduje się schronisko górskie. Spośród szczytów Beskidu Wyspowego na Ziemi Myślenickiej znajduje się też popularny Szczebel i mniej znany Ciecień. Na grzbiecie tego drugiego znajduje się wieża widokowa.

Z wielu grzbietów górskich znajdujących się w obrębie powiatu myślenickiego warto wspomnieć niskie i krótkie pasmo Glichowca przylegające bezpośrednio do wód zbiornika Dobczyckiego. Malownicze położenie wzniesień uzupełnia bogactwo wojskowych pamiątek w postaci okopów. W paśmie Glichowca znajduje się ważny obiekt archeoturystyki – zespół dobrze zachowanych kurhanów ciałopalnych z VII-IX w.

Turystyka dziedzictwa kulturowego

Ważnym celem turystycznym w powiecie myślenickim są obiekty dziedzictwa kulturowego. W tej szerokiej kategorii na obszarze mikroregionu warto zaznaczyć potencjał takich rodzajów turystyki jak: **turystyka do obiektów zabytkowych: religijnych, zamków** oraz **turystyka kultury ludowej**.

Powiat myślenicki jako destynacja turystyki do zabytkowych obiektów religijnych jest mikroregionem o stosunkowo dużym potencjale. Na Małopolskim Szlaku Architektury Drewnianej znajdują się sakralne obiekty z Raciechowic (kościół pw. św.św. Jakuba Starszego i Katarzyny Aleksandryjskiej z 1720 roku) i Wiśniowej (kościół pw. św. Marcina z 1720-30 roku). Bardzo ważnym obiektem sakralnym, leżącym na Ziemi Myślenickiej, jest romańska świątynia z Dziekanowic, znajdująca się na szlaku Małopolska Romańska. W kościele pw. św.św. Mikołaja i Marii Magdaleny do czasów współczesnych przetrwał m.in. romański układ z kwadratowym prezbiterium. Na murach znajduje się kilka znaków kamieniarskich, które pozostawili XII-wieczni budowniczowie. W ścianie prezbiterium widoczne jest romańskie okno. Również w nienaruszonym stanie przetrwał łuk tęczyowy oddzielający nawę od prezbiterium. Dziekanowicka świątynia stanowiąc wysokiej klasy zabytek budownictwa jest również Sanktuarium Macierzyństwa Najświętszej Maryi Panny.

Ważną pamiątką kultu religijnego jest bożnica w Wiśniowej. Obiekt ten jest jednym z niewielu przykładów drewnianej świątyni żydowskiej, który przetrwał do dzisiejszych czasów. Budynek znajduje się przy głównej drodze przecinającej Wiśniową, lecz nie jest udostępniony.

Okolice Krakowa obfitują w pamiątki czasów bujnego rozkwitu ziemiaństwa. Również na obszarze powiatu myślenickiego znajduje się szereg zabytków szlacheckich, głównie XVIII/XIX-wiecznych dworów. Spośród nich wyróżnia się dwór w Sierakowie mieszczący ekskluzywny hotel. Niestety część zabytków popada w ruinę.

Jednymi z najstarszych zabytków Ziemi Myślenickiej są średniowieczne budowle obronne. Zamek królewski w Dobczycach powstał na przełomie XIII i XIV wieku. Obiekt wybudowano na miejscu poprzedniej fortyfikacji otoczonej drewnianą palisadą, w celu ochrony szlaku biegnące wzdłuż Raby. W czasach świetności zamku, w jego murach, nauki od Jana Długosza pobierali synowie króla Kazimierza Jagiellończyka. Do największego rozkwitu obiekt doprowadziła rodzina Lubomirskich. Najstarszą częścią jest zamek górny, gdzie podziwiać można zachowane gotyckie okno. Zamek popadł w ruinę pod koniec XVIII w., kiedy ówczesny zarządca – starosta dobczycki Dobrzyński – po odnalezieniu zamurowanego skarbu rozkazał rozebrać resztę zabudowań. W II połowie XX wieku, pod okiem Władysława Kowalskiego, część ruin odgruzowano i odbudowano. W roku 1964 otwarto na zamku Muzeum Regionalne. W ramach ekspozycji udostępniono m.in. zbiory archeologiczne, na które składają się znaleziska z terenu zamku. Jedną z sal poświęcono pamięci partyzantów działających na terenie Ziemi Myślenickiej.

Ruiny stołpu na zboczach Uklejny to kolejny średniowieczny zabytek w powiecie myślenickim. Strażnicę wybudowano w XIII wieku dla ochrony traktu z Krakowa i Wieliczki na południe. Kamienna okrągła wieża była częścią brony myślenickiej, systemu obronnego wybudowanego w przewężeniu doliny Raby. Stołp wysadzono w połowie XV wieku i od tamtego czasu pozostaje w ruinie. Pozostałości wieży znajdują się na terenie rezerwatu *Zamczysko nad Rabą*, do obiektu prowadzi czerwony szlak turystyczny.

Częścią turystyki dziedzictwa kulturowego na Ziemi Myślenickiej jest turystyka kultury ludowej. Obiekty tej kategorii, które są celem turystycznych odwiedzin, to pamiątki po dwóch grupach etnograficznych – Krakowiakach Zachodnich i Kliszczakach. W skansenie w Dobczycach, leżącym u stóp królewskiej warowni znajdują się m.in. karczma, wozownia, kuźnia i dom pogrzebowy. Obiekty, które powinny znaleźć się na trasie zwiedzania to młyn wodny w Myślenicach oraz szereg chałup Kliszczackich, znajdujących się m.in. w Pcimiu.

Turystyka obiektów militarnych

Na Ziemi Myślenickiej znajduje się szereg zabytków militarnych i obiektów **tanatoturystyki**, które zwykle łączą te same wydarzenia. Ważnym miejscem w mikroregionie jest Las Groby, którego obszar był częścią pola bitewnego w czasie walki konfederatów barskich z wojskami rosyjskimi podczas bitwy pod Lanckoroną. Miejsce to, jak wskazuje nazwa, kryje szczątki poległych żołnierzy. Wydarzenia te upamiętnia w terenie skromna mogiła konfederatów znajdująca się już na terenie powiatu suskiego.

Najwięcej zabytków tanatoturystyki w mikroregionie związanych jest z wydarzeniami lat 1914-1915. Szerokie obniżenie między Pasmem Lubomira i Łysiny a Pasmem Glichowca oraz okoliczne dolinki, w tym Kotlinka Wiśniowej, było miejscem starcia, zapamiętanego przez historiografię jak *Cud nad Rabą*. Bitwa, w której starły się siły rosyjskiej ofensywy z austrowęgierskimi obrońcami drogi na Wiedeń, stała się kresem carskiego pochodu na zachód. Pamiątką po bitwie i wojnie pozycyjnej jest zespół linii obronnych budowanych przez obydwie strony konfliktu. Dobrze zachowane umocnienia odnaleźć można m.in. w Paśmie Glichowca. Kolejną pamiątką po walkach jest szereg cmentarzy wojennych wybudowanych jeszcze w czasie I Wojny Światowej według dyspozycji Wydziału Grobów Wojennych c.k. Ministerstwa Wojny. Cmentarze leżą w okręgu limanowskim - X,

którego architektem był Gustav Ludwig. Zespół cmentarzy Ziemi Myślenickiej jest najdalej na zachód wysuniętą grupą tanatoturystycznych pamiątek po pierwszowojennych zmaganiach wojennych na froncie karpackim.

Śladem po II Wojnie Światowej w mikroregionie są pomniki, cmentarze i zachowane w lasach linie obronne. Najwięcej obiektów, które przetrwały do dziś, związanych jest z działaniami partyzanckimi. Najśłynniejszym miejscem konspiracyjnych działań jest Sucha Polana, zajmująca przełęcz między Łysiną i Kamiennikiem. Pamiątką po partyzantach jest tam kamienny ołtarz-pomnik, a żywym wspomnieniem odbywający się co roku, i przyciągający wielu turystów i pasjonatów historii, Małopolski Złot Szlakami Walk, któremu towarzyszy rekonstrukcja bitwy partyzantów z hitlerowcami. Na obszarze Beskidu Myślenickiego przetrwało wiele linii obronnych wybudowanych na rozkaz okupantów, a wykorzystanych w czasie walk z Armią Czerwoną na przełomie 1944 i 1945 roku. Fortyfikacje zachowały się m.in. w Skomielnej Czarnej, gdzie zobaczyć można stanowisko broni maszynowej i okopy oraz w lubieńskim lesie. Cmentarze na których pogrzebani zostali żołnierze II wojny światowej odnaleźć można w Wiśniowej, Myślenicach, Pcimiu i Stróży.

Większość obiektów turystyki militarnej jest dostępna choć nie znajduje się przy znakowanych szlakach turystycznych. Próżno również szukać w terenie stosownych tablic informacyjnych.

Turystyka religijna i pielgrzymkowa

Jednym z celów wizyt turystów pielgrzymów są sanktuaria Ziemi Myślenickiej. Dodatkowo na wartość turystyki religijnej w regionie wpływa bliskość Sanktuarium Maryjnego w Kalwarii Zebrzydowskiej oraz obiektów związanych z osobą Św. Jana Pawła II w Wadowicach. Na terenie powiatu myślenickiego znajdują się: Sanktuarium bł. Anieli Salawy w Sieprawiu, Sanktuarium Macierzyństwa Najświętszej Maryi Panny w Dziekanowicach oraz Sanktuarium Matki Boskiej Myślenickiej w Myślenicach.

Największy wpływ na rozwój turystyki religijnej i pielgrzymkowej ma sanktuarium w Sieprawiu, miejscu urodzenia bł. Anieli Salawy, która została beatyfikowana w Krakowie przez Jana Pawła II w 1991 roku. W sieprawskim kościele znajduje się ołtarz poświęcony bł. Anieli oraz Jej relikwie. Główny relikwiarz znajduje się w Bazylice oo. Franciszkanów w Krakowie.

Turystyka kultury współczesnej

W powiecie myślenickim znajduje się kilka obiektów, które są celem turystyki kultury współczesnej, a zwłaszcza fanoturystyki. Na myślenickim Zarabiu zlokalizowane jest nowoczesne centrum sportowe wyposażone m.in. w halę, strzelnicę sportową i korty tenisowe. Obok ogólnodostępnego centrum znajduje się Baza Treningowa Wisły Kraków – ekstraklasowego klubu piłkarskiego rodem z Krakowa.

Interesującym, ogólnodostępnym obiektem sportowym w mikroregionie jest myślenicki bulodrom. Boisko do gry w bule jest zapleczem treningowym Myślenickiego Klubu Petanque – pierwszego stowarzyszenia sportowego petankue powołanego do życia w Polsce.

Atrakcyjność turystyczną powiatu myślenickiego podnoszą stoki narciarskie zlokalizowane w Myślenicach i Sieprawiu.

Bibliografia

- Bukowski Kazimierz, *Matka ziemi myślenickiej*, Myślenice-Kraków 1993
- Cieślik Marian, *Ziemia Tokarska – zarys dziejów*, Tokarnia 2001
- Czepe Zdzisław (red.), *Monografia Ziemi Myślenickiej*, tom III, Kraków 1993
- Dyląg Dariusz, *Schronisko „Kudłacze” w Beskidzie Myślenickim*, Wierchy, nr 57, 1988-1991
- Dyląg Dariusz, *Stacja astronomiczna na Lubomirze w Beskidzie Myślenickim*, Wierchy, nr 63, 1997
- Dyląg Dariusz, *W 50. rocznicę partyzanckiej bitwy AK w Paśmie Lubomira i Łysiny*, Gazeta Górska, nr 6, 1994
- Dyląg Dariusz, Sadowski Piotr, *Beskid Myślenicki*, Pruszków 2005
- Dzidek Małgorzata, Michalik-Górka Bogusława, *Na ścieżkach sułkowskiej ziemi. Kapliczki*, Sułkowice 2012
- Frodyma Roman, *Galiczyjskie cmentarze wojenne*, tom III, Pruszków 1998
- Gąsowski Tomasz (red.), *Myślenice monografia miasta*, Myślenice-Kraków 2012
- Górka Adam, *„Gdzie chadzały południce”. Przewodnik historyczno-kulturowy po powiecie myślenickim*, Myślenice 2012
- Hołuj Katarzyna, *Spacer? Tylko po koronie*, Dziennik Polski 2.06.2014
- Kersten Adam, *Na tropach Napierskiego. W kręgu mitów i faktów*, Warszawa 1970
- Korzec Marcin, Gajda Małgorzata, *Dobczyce i okolice*, Krosno 2003
- Kowalski Władysław, Przęczek Piotr, *Muzeum Regionalne PTTK w zamku i skansenie: Przewodnik*, Dobczyce 2005
- Kowalski Władysław, Staśko Józef, *Dobczyce*, Kraków 1969
- Lemaniak Paweł, *Myślenickie cmentarze*, tom I, Myślenice 2009
- Matuszczyk Andrzej, *Beskid Średni*, Warszawa-Kraków 1984
- Mikos von Rohrscheidt A, *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy* (Wyd.2) Wyd. KulTour.pl, Poznań., 2010,
- Mysiński Aleksander, *Ziemia myślenicka w dwudziestoleciu międzywojennym 1918-1939*, Kraków 2003
- Reinfuss Roman (red.), *Monografia powiatu myślenickiego*, Kraków 1970
- Ruta Bożena, *Dobczyce: rozwój miasta od założenia do połowy XVII wieku*, Kraków 2008
- Sadowski Piotr, *Gmina Pcim. Monografia geograficzno-historyczna*, Pcim 2003
- Spiechowicz Agnieszka, *Dziekanowice: sanktuarium Macierzyństwa Najświętszej Marii Panny: przewodnik pielgrzyma*, Kraków 2003
- Spiechowicz Agnieszka, *Siepraw: Sanktuarium Bł. Anieli Salawy: przewodnik pielgrzyma*, Kraków 2006
- Stanaszek Mieczysław, *Sułkowice, osiedle 1000 kowali*, Sułkowice 1973
- Zinkow Julian, *Pogórze Wielickie*, Kraków 1975